

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
úsek inšpekčnej činnosti
Staré grunty 52, 841 04 Bratislava

**Stav vypracovania školského vzdelávacieho programu
v materských školách v školskom roku 2016/2017 v SR**

Stavu rozpracovania školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) v súlade so Štátnym vzdelávacím programom pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (ŠVP) bola venovaná zvýšená pozornosť počas výkonu *tematickej inšpekcie* v **165** materských školách (MŠ). Kontrolovaných bolo 148 štátnych, 9 cirkevných a 8 súkromných MŠ. S vyučovacím jazykom slovenským bolo 153 škôl, s vyučovacím jazykom maďarským 7, s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským 4 školy, s vyučovacím jazykom slovenským a ukrajinským 1 MŠ. Zdrojom informácií boli Informačný dotazník pre riaditeľa MŠ, rozhovor s vedúcimi pedagogickými zamestnancami, s vedúcimi metodického združenia (MZ), s pedagogickými zamestnancami zodpovednými za vypracovanie ŠkVP, s **343** hospitovanými učiteľmi, ktorí vzdelávali **4 643 päť- až šesťročných detí** a ŠkVP, zápisnice z rokovania poradných orgánov riaditeľa (PO).

Na tvorbe ŠkVP vo väčšine kontrolovaných MŠ spolupracovali všetci pedagogickí i odborní zamestnanci (68 %). V 17 (10 %) školách bol ŠkVP výsledným produktom vedúcich pedagogických zamestnancov a v 21 (13 %) MŠ sa na jeho tvorbe podieľali len niektorí zamestnanci.

Tabuľka č. 1

Participovanie zamestnancov MŠ na tvorbe ŠkVP

Zamestnanci MŠ	Počet MŠ	(%)
Všetci pedagogickí/odborní zamestnanci	126	76,8
Len niektorí pedagogickí/odborní zamestnanci	21	12,8
Len vedúci pedagogickí zamestnanci	17	10,4

Pedagogickí zamestnanci sa pri tvorbe ŠkVP radili s odbornými zamestnancami Štátneho pedagogického ústavu (68 %), učiteľmi kontinuálneho vzdelávania Metodicko-pedagogického centra (23 %), s gestorom a autormi ŠVP (22 %). Konzultovali postup a obsah tvorby aj so zamestnancami ministerstva školstva (MŠVVaŠ SR), školských úradov alebo okresných úradov v sídle kraja, so školskými inšpektormi. Konfrontovali vlastné zámery so skúsenosťami kolegov z MŠ, ktoré boli zapojené do pilotnej fázy zavádzania ŠVP do pedagogickej praxe. Učitelia vyhľadávali informácie na webovom sídle Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ)¹ alebo MŠVVaŠ SR, na internete či v uzavretých skupinách sociálnych sietí², v odborných časopisoch³. Informácie získavali aj na odborných konferenciách a regionálnych aktivitách profesijných organizácií učiteľov MŠ⁴. Pedagogickí zamestnanci 99 (60 %) MŠ riešili problémy s tvorbou ŠkVP počas rokovaní poradných orgánov riaditeľa. Problémy súviseli najčastejšie s deklarováním a následným spracovaním učebných osnov (UO) vrátane východísk/princípov prípravy (interného plánovania) výchovno-vzdelávacej činnosti (VVC) s dôrazom na obsiahnutie a prepájanie štandardov vzdelávacích oblastí. Vzhľadom na vlastné zameranie a ciele výchovy a vzdelávania (V a V) mali niektoré školy problémy s obsahovou nadväznosťou jednotlivých častí ŠkVP. Vyskytli sa MŠ, ktoré mali problém so stanovením vlastných cieľov V a V alebo s názvami

¹ Manuál k tvorbe ŠkVP; Osobitosti tvorby ŠkVP; Adaptácie výkonových štandardov a pod.

² Učiteľky v materskej škole; Kreatívne učiteľky MŠ; Cech učiteliek materských škôl

³ Predškolská výchova; KAUCING materskej školy (Katalóg učiteľa novej generácie)

⁴ Spoločnosť pre predškolskú výchovu; Slovenský výbor svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (OMEP); Slovenská komora učiteľov

obsahových celkov, tém týždňa, zadefinovaním učebných zdrojov. Pedagogickí zamestnanci jednotriednych MŠ *Košického* kraja diskutovali o postupoch tvorby ŠkVP na regionálnych pracovných stretnutiach.

Tabuľka č. 2

Konzultovanie postupu tvorby ŠkVP

Subjekty	Počet MŠ	(%)
Štátny pedagogický ústav (ŠPÚ)	112	67,9
Iné	41	24,8
Metodicko-pedagogické centrum (MPC)	39	23,4
Gestor a autori ŠVP	37	22,4

Pedagogickí zamestnanci konštatovali, že poznatky, ktoré získali počas školení, seminárov ŠPÚ a konzultácií s odborníkmi v oblasti predprimárneho vzdelávania na rôznych stupňoch verejnej a štátnej správy, im boli pri tvorbe ŠkVP nápomocné (60 %). Použiteľné či inšpirujúce boli poskytnuté informácie pre 123 (75 %) a dostačujúce pre 46 (28 %) MŠ. Pre učiteľov 2 (1 %) škôl boli opisy postupu tvorby a obsahu ŠkVP nepoužiteľné.

Tabuľka č. 3

Spokojnosť s poskytnutými informáciami k tvorbe ŠkVP

Význam/váha informácií	Počet MŠ	(%)
Nápomocné	100	60,6
Použiteľné	62	37,6
Inšpirujúce	61	37
Dostačujúce	46	27,9
Iné	4	2,4
Nepoužiteľné	2	1,2

Riaditelia, okrem 6, vydali ŠkVP po prerokovaní v pedagogickej rade a v rade školy (96 %).

Školský vzdelávací program⁵ vypracovali pedagogickí zamestnanci v súlade so ŠVP a s príslušnými ustanoveniami školského zákona (93 %). Pri tvorbe ŠkVP rešpektovali špecifické podmienky školy, s výnimkou 4 MŠ. Jednotlivé časti korešpondovali so zameraním a vlastnými cieľmi V a V. Niektoré časti ŠkVP obsahovali odvolávku na konkrétnu dokumentáciu školy, v ktorej bola daná problematika podrobnejšie rozpracovaná. Sporadicky sa v ŠkVP vyskytli formálne nedostatky⁶, ktoré celkovo neovplyvnili ich kvalitu. Vzhľadom na formálnosť koncipovania bez akceptácie podmienok školy, potrieb detí, zákonných zástupcov a učiteľov nespĺňal 1 ŠkVP svoje opodstatnenie⁷.

Názov vzdelávacieho programu⁸ súvisel, okrem 17, s vlastným zameraním školy (90 %).

Vlastné zameranie školy bolo *stručne zdôvodnené* v 153 (93 %) a *charakterizované* v 148 (90 %) ŠkVP. Deklarovalo osobitú identitu vzhľadom na históriu, tradície, lokalitu a možnosti jednotlivých škôl⁹, v cirkevných MŠ i princípy kresťanskej výchovy.

⁵ MŠ, Lipníky 15 (absencia/nevypracovanie ŠkVP)

priklad vhodnej/dobrej praxe: MŠ, M. Marečka 20, Bratislava (veľmi dobre koncepčne vypracovaný ŠkVP podporený mnohými projektami a rozšírenými učebnými osnovami o vlastné výkonové štandardy v súlade s vlastným zameraním školy, podmienkami mestskej časti, v ktorej sa škola nachádza)

⁶ napr. duplicitné informácie v identifikačných údajoch a niektorých častiach ŠkVP, formulácia vlastných cieľov V a V, neaktuálna terminológia, prepis častí z predchádzajúceho (už neplatného) ŠVP a školského zákona, dezorientujúce a nadbytočné informácie vrátane profilu absolventa, mesačnej frekvencie vzdelávacích oblastí, uvedenia ostatných zamestnancov

⁷ Spojená škola, Ul. M. R. Štefánika 1, Vrútky

⁸ Dotkni sa Zeme; Slniečko; Kreatívne celý rok; Búdka; Usilovná včielka; Poznávaj a uč sa hrou; Cesta za poznáním; Hrou dokážeme veľa; Kľukatá cesta objavov; Spolu za poznáním; Poďme spolu zdravo rásť; Škôlka plná života; Usilovné mravčeky; Modrý delfín; Srdiečko a pod.

⁹ napr. environmentalistika, ochranárstvo; jazyková a literárna gramotnosť; ľudové tradície, spolupráca s rodinou; zdravý spôsob života; regionálna výchova a národné povedomie

Školy zväčša v ŠkVP poskytovali, okrem 1¹⁰, reálny obraz o súčasnom stave V a V a zámeroch ďalšieho smerovania. V niektorých ŠkVP bolo možné v ponuke V a V sledovať postupnosť toho čo bolo, čo sa zmenilo, vybudovalo a prispôbilo a toho, čo by bolo možné perspektívne dosiahnuť. Napr. škola, ktorá má v čestnom názve meno významnej osobnosti sa prioritne zameriavala na individualizáciu V a V, vyhľadávanie detí nadaných v umeleckej oblasti a rozvoj ich potencialít¹¹; ŠkVP podporila cyklickými projektovými aktivitami. Jedna škola¹² zdôvodňovala komunikačnú gramotnosť zväčša teoretickými východiskami bez ohľadu na rešpektovanie potrieb detí a na zrozumiteľnosť informácií pre laickú verejnosť. Ďalšia škola, ktorá bola v prevádzke dva roky, svoju víziu zosúladiť tak ako 1 súkromná škola (SMŠ) s koncepčným zámerom rozvoja školy¹³, čo v SMŠ umocňovali aj nadštandardné priestorové a materiálno-technické podmienky. Škola¹⁴ s elokovanými pracoviskami mala určené vlastné zameranie s akceptáciou regionálnych a interných možností s dôrazom na originalitu, tradície a koncepciu rozvoja každého elokovaného pracoviska, čo sa premietlo aj do učebných osnov. Vízie niektorých škôl¹⁵ smerovali k skvalitneniu VVČ uplatňovaním inovatívnych metód a foriem práce, kooperatívneho učenia, k znižovaniu chorobnosti detí a k zvyšovaniu potreby pravidelného pohybu nadštandardnými aktivitami. Dve MŠ¹⁶ víziu pedagogickej činnosti orientovali na poznanie sociálneho zázemia i špecifickej kultúry rómskych rodín. Vlastné zameranie 4 škôl¹⁷, ktoré navštevovali deti z marginalizovaných rómskych komunit, smerovalo predovšetkým k rozvíjaniu prosociálnej výchovy a komunikácie, čo malo pozitívny dopad na premyslené stanovenie cieľov V a V a celkovo i na VVČ. Školy¹⁸ deklarovali všeobecné zameranie podpory rozvoja osobnosti dieťaťa a z toho 2 MŠ chýbala charakteristika zamerania a spracovania východísk a vízií do budúcnosti, resp. boli rozpracované nedostatočne, čo neposkytovalo dostatočný prehľad o tom, čo chcú školy v najbližšom období vzhľadom na zvyšovanie kvality V a V ponúknuť. Ďalšia škola¹⁹ v ŠkVP síce načrtla víziu, avšak nevenovala náležitú pozornosť jej zdôvodneniu, podstatným údajom o škole a informáciám o východiskovom stave V a V. Tvorcovia pravdepodobne nepochopili metodické odporúčania týkajúce sa tvorby ŠkVP. Pri špecifikácii vlastného zamerania v ŠkVP si prevažná časť kontrolovaných škôl (11) *Trnavského* kraja zvolila prístup menej dôsledného, iba v niektorých segmentoch zjavného prepojenia na koncepčný zámer rozvoja školy, čo bolo v neprospech systémovosti procesu riadenia školy v danej oblasti.

Niektoré MŠ podporili vlastné zameranie a ciele V a V zapojením sa do interných a externých *projektov*²⁰. Špecifické spôsobilosti detí prostredníctvom projektov

¹⁰ MŠ, Čaksova 167, Nižný Klatov (riaditeľ vypracoval ŠkVP ihneď po nástupe do funkcie a pri stanovení vlastného zamerania vychádzal z dostupných informácií, čiastočne z autoevalvácie činnosti školy za predchádzajúci školský rok a najmä z poznania špecifik lokálneho prostredia a tradícií obce)

¹¹ *príklad vhodnej/dobrej praxe*: MŠ Melánie Nemcovej, Budapeštianska 3, Košice

¹² MŠ, Košická 40, Senec

¹³ MŠ, Slnčné jazerá 27, Senec; *príklad vhodnej/dobrej praxe*: SMŠ Guliver, Poľovnícka 1914, Banská Štiavnica (sauna, bazén, horolezecká stena, telocvičňa, dielnička s hrnčiarskou pecou, bylinková záhrada, hudobná sieň)

¹⁴ *príklad vhodnej/dobrej praxe*: MŠ, Škultétyho 1031, Trebišov

¹⁵ ZŠ s MŠ, Potočná 2, Jacovce; MŠ Beethovenova 1, Nitra; MŠ Bitúnková 6, Nové Zámky; MŠ, Ďorocká 4, Nové Zámky; ZŠ s MŠ, Dubník 93; ZŠ s MŠ, Trávnica 70; MŠ, Hlboká 19, Tvrdošovce; MŠ Kalinčiakova 12, Zlaté Moravce; ZŠ s MŠ Jur nad Hronom 284; ZŠ s MŠ, Nová 201, Čakajovce

¹⁶ ZŠ s MŠ, Žbince 145; MŠ, Kecerovce 31

¹⁷ MŠ, Severná 2200, Sabinov; MŠ, Jastrabie nad Topľou 113; MŠ, Budovateľská 428, Hanušovce nad Topľou; MŠ, Kružlová 101

¹⁸ MŠ, Ul. Obrancov Mieru 298, Spišský Štvrtok; MŠ, Sabinovská 22, Prešov; MŠ, Sládkovičova 3, Prešov; MŠ, Železničný riadok 3, Levoča; ZŠ s MŠ Richvald 85

¹⁹ SMŠ, P. Mudroňa 32, Martin

²⁰ Triedenie odpadu s ježkom Separkom; prevencia nesprávneho držania tela; Zelená škola; Sedmokráska; Deti – živé kvety zeme; projekt s Nadáciou Volkswagen (vybudovanie dopravného ihriska); Bezpečná škola;

a vybudovanými priestormi nadštandardne podporovali 4 MŠ²¹, 3 z nich umocňovali poznanie detí zážitkovým učením sa aj priamo v prírode.

Vlastné ciele a poslanie V a V korešpondovali so zameraním škôl v 154 (93 %) ŠkVP. Zodpovedali reálnym podmienkam 161 (24 %) MŠ a boli formulované konkrétne a vecne v 146 (24 %) ŠkVP. V 19 školách neboli špecifikované, mali všeobecný charakter alebo boli prekopírované zo ŠVP a školského zákona, čo mohlo a môže ovplyvniť interné monitorovanie ich plnenia a tiež ich reálne dosiahnutie. Sporadicky bolo zaznamenané opakovanie sa cieľov V a V uvádzané inou formuláciou alebo také, ktoré smerovali k vzdelávaniu sa učiteľov, k spolupráci so zákonnými zástupcami detí a vzdelávacími inštitúciami. V dvoch ŠkVP²² dochádzalo aj k nezrovnalostiam vzhľadom na realie MŠ alebo chýbali ciele týkajúce sa detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP). Všeobecné i nekontrolovateľné alebo opísané ciele V a V prezentovalo 6 ŠkVP²³. Ciele V a V zamerané na hru ako základnú potrebu detí, sa vo VVČ škôl *Prešovského* kraja potvrdili len ojedinele.

Vzdelávacie štandardy jednotlivých vzdelávacích oblastí ŠVP si zvolilo za **učebné osnovy** (UO) 113 (68 %) kontrolovaných škôl. V podobe obsahových celkov boli spracované UO v 40 (24 %) ŠkVP a 15 (9 %) MŠ deklarovalo UO spracované v podobe vyhovujúcej ich potrebám v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom ŠVP.

Dve školy²⁴ doplnili UO o štandardy orientované na historické fakty, národné a ľudové tradície s rešpektovaním lokálnych podmienok, vlastného zamerania a cieľov V a V. Iná v ŠkVP podrobne charakterizovala obsahové celky s odporúčanými výchovno-vzdelávacími stratégiami, edukačnými metódami a učebnými zdrojmi v súlade so svojim profilovaním sa. Dve MŠ²⁵ mali UO spracované vo forme mesačných obsahových celkov s témami, ktoré rozšírili o vlastné výkonové štandardy, avšak v jednej z nich²⁶ neboli vypracované najmenej v rozsahu vzdelávacieho štandardu ŠVP. Jedna škola²⁷ spracovala UO v podobe 10 obsahových celkov/projektov s vymedzením výkonových štandardov jednotlivých vzdelávacích oblastí. Súčasťou každého z nich bol názov (vyjadrený krátkou riekankou vystihujúcou zameranie), charakteristika, viacero tém, stratégie VVČ, metódy a prostriedky hodnotenia.

Vzhľadom na podmienky MŠ boli v 145 (88 %) ŠkVP uvedené **východiská/princípy internej prípravy učiteľov na VVČ**. Boli školy, ktoré podmienky týkajúce sa prípravy na VVČ dohodli počas rokovania pedagogickej rady. Učitelia prevažne využívali **týždennú frekvenciu prípravy na VVČ** a mali možnosť voľného/vlastného výberu vzdelávacích štandardov a témy vzhľadom na vzdelávacie potreby detí.

Všetky kontrolované školy (14) *Bratislavského* kraja mali spracované vzdelávacie okruhy do mesačných celkov s týždennými podtémami (bez vytýčenia vzdelávacích štandardov) ako pomôcku pre učiteľov pri príprave/plánovaní VVČ. Prispôsobené boli zväčša ročným obdobiam a sviatkom. V *Banskobystrickom* kraji bolo zaznamenané sporadické kopírovanie informácií ohľadne východísk prípravy/plánovania VVČ z iných ŠkVP, čo nebolo adekvátne

Zdravie v školách; Školské ovocie; Cvičte s nami; Choroby sa nebojíme, radšej si vždy zacvičíme; Minifutbal; Vševedko pozná a chráni prírodu; Športujem ja športuješ ty; Cestička za zdravím; Pre zdravé srdiečko; Chránime prírodu; Ja som malý záhradník; Zázračná krajina; Dopravný svet; Moje mesto; Voda a jej čarovná moc; Čo nám rozprávali stromy; Malý včelár; Príroda, tá múdra mať a pod.

²¹ S MŠ Guliver, Poľovnícka 1914, Banská Štiavnica; MŠ, Kyslá 256, Hodruša – Hámre; MŠ, Cesta k nemocnici 391; Banská Bystrica; MŠ, Dolná 57, Kremnica

²² ZŠ s MŠ, Školská 2, Plaveč; Evanjelická spojená škola, Námestie legionárov 3, Prešov (podmienky neboli vhodné pre vzdelávanie dieťaťa s telesným postihnutím)

²³ MŠ, Železničný riadok 3, Levoča; MŠ, Solivarská 51, Prešov; MŠ, Dargovských hrdinov 18, Humenné; MŠ, Sládkovičova 3, Prešov; MŠ, Ul. Obrancov Mieru 298, Spišský Štvrtok; ZŠ s MŠ, Richvald 85

²⁴ MŠ, M. Marečka 20, Bratislava; MŠ bl. Zdenky Schelingovej, Sv. Pia X. 1, Bratislava

²⁵ MŠ, Dolná 57, Kremnica; ZŠ Sama Tomášika s MŠ, Lubeník 102;

²⁶ MŠ, Dolná 57, Kremnica

²⁷ MŠ, Družstevná 506, Strážske

vzhľadom na špecifické podmienky jednotlivých MŠ. Školy *Košického* kraja mali zväčša zostavený harmonogram i časovú dotáciu tém a k nim prislúchajúcich podtém (s určenou charakteristikou a obsahom zamerania) s vyčlenením výkonových štandardov z niektorých vzdelávacích oblastí²⁸. V uvedenom kraji sa vyskytli školy, ktoré zverejnili odporúčania prípravy/plánovania a realizácie denných činností počas letných mesiacov a určili pravidelnú evalváciu pedagogickej činnosti v závere týždňa i polročné hodnotenie detí (február, jún). Dve MŠ²⁹ stanoveným postupom plánovania VVČ napomáhali cielenému pôsobeniu na všetky deti vrátane detí s odkladom plnenia povinnej školskej dochádzky.

Spĺňanie **kvalifikačných predpokladov a osobitných kvalifikačných požiadaviek na výkon pedagogickej činnosti v MŠ** zverejnilo 155 (93 %) ŠkVP v časti **personálne zabezpečenie**. **Špecifické spôsobilosti** pedagogických zamestnancov boli uvedené v 55 (33 %) ŠkVP. Vedúci pedagogickí zamestnanci a samotní učitelia ich v rozhovore označili a predložili osvedčenia z absolvovaného vzdelávania. **Personálnemu zabezpečeniu krúžkovej činnosti** venovalo pozornosť 71 (43 %) škôl. V 3 školách³⁰ pôsobilo 7 nekvalifikovaných učiteľov a v 6 školách³¹ vedúci pedagogickí zamestnanci nespĺňali podmienky na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca.

Pri spracovaní informácií o personálnom zabezpečení nie vždy boli dôsledne rešpektované odporúčania k tvorbe ŠkVP. Vyskytovali sa rôzne aj nekonkrétne informácie alebo citácie právnych predpisov. Výnimočne boli súčasťou kapitoly údaje³² týkajúce sa systému starostlivosti o deti s poruchami reči, zabezpečenia asistentom učiteľa, napr. z dôvodu minimalizovania jazykovej bariéry u rómsky hovoriacich detí. Neúplnosť informácií o rozširovaní odbornosti učiteľov takmer v polovici škôl *Nitrianskeho* kraja malo dopad na systém plánovania ďalšieho vzdelávania a skvalitňovanie VVČ. V súlade so zameraním školy boli premyslene zaznamenané špecifické zručnosti učiteľov, ktorí ich využívali vo VVČ alebo v krúžku ako aj informácia o logopédovi v 1 ŠkVP³³. Tretina kontrolovaných škôl *Trnavského* kraja poukázala aj na využívanie odborného servisu zariadení poradenstva a prevencie.

Aktuálny stav **materiálno-technických a priestorových podmienok** a ich vplyv na dosiahnutie vlastných cieľov V a V uvádzalo 155 (93 %) ŠkVP. Školy vecne prepojili kapitolu s vlastným zameraním a cieľmi V a V, čo umožnilo sledovať využívanie podmienok vo VVČ a zosúladenie s koncepcným zámerom rozvoja. V záujme zvyšovania efektivity stanovených cieľov či odstránenia niektorých obmedzení v materiálnom vybavení alebo priestorových podmienkach uvádzali školy aj jasné vízie³⁴ ich modernizácie a renovácie. Jedna škola³⁵ mala prehľadne spracované zásady a ich uplatňovaním účelne ovplyvňovala výber a zabezpečovanie materiálno-technických podmienok.

Niektoré MŠ uplatnili opisne formálny spôsob informovania, čím zrejme nedocenili vplyv podmienok MŠ na VVČ, na plnenie a dosiahnutie stanovených cieľov a vízií. V 1 škole³⁶ absentovalo zapracovanie špecifik regiónu, aj keď dostupné nadštandardné vybavenie

²⁸ Jazyk a komunikácia, Zdravie a pohyb, Človek a spoločnosť

²⁹ MŠ, 17. novembra 42, Sabinov; MŠ, Fulianka 9

³⁰ MŠ, Ďurčiná 225; MŠ, Kláštor pod Znievom 9; Cirkevná ZŠ s MŠ Dobrého pastiera, Gaštanová 53, Žilina (dvaja učitelia si kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti nerozšírovali)

³¹ ZŠ s MŠ Dunajov; MŠ, Ďurčiná 225; MŠ, Kláštor pod Znievom 9; ZŠ s MŠ, Nová doba 482, Nižná; SMŠ TatraKUK, Malé Tatry 5A, Ružomberok; Spojená škola, Ul. M. R. Štefánika 1, Vrútky

³² MŠ Melánie Nemcovej, Budapeštianska 3, Košice; MŠ, Kecerovce 31 (asistent v rámci aktivačných prác); ZŠ s MŠ, Kliňanská cesta 122, Klin

³³ MŠ, 17. novembra 42, Sabinov

³⁴ rekonštrukcia školského dvora; vybudovanie dopravného ihriska; obnova učebných pomôcok umožňujúcich bádanie, experimentovanie i skúmanie dieťaťa; doplnenie telovýchovného náradia i náčinia a pod.

³⁵ príklad vhodnej/dobrej praxe: MŠ, Sládkovičova 3, Prešov

³⁶ MŠ, Ul. Školská 11, Kalná nad Hronom

a využitie školského areálu smerovalo k posilneniu environmentálnej výchovy a zdravého životného štýlu. Nedostatočné spracovanie kapitoly v 1 ŠkVP³⁷ neposkytovalo obraz o vplyve materiálo-technických a priestorových podmienok na plnenie vlastných cieľov a poslania V a V. Plánované zmeny boli nejasné, s nízkym dôrazom na všetky oblasti súvisiace s V a V.

V časti podmienky na **zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri V a V** (BOZ) prezentovalo spôsoby zabezpečenia pri V a V 160 (97 %) škôl, pri *školských aktivitách* 156 (95 %) a pri *mimoškolských aktivitách* 120 (72 %) MŠ. Dve školy³⁸ vymedzili konkrétne podrobnosti BOZ, ďalšia škola v školskom poriadku prezentovala elementárne oblasti orientované na podporu duševného a fyzického zdravia dieťaťa, ktoré účinne implementovala vo VVČ. Väčšina kontrolovaných škôl využila možnosť odvolávky na školský, prevádzkový a organizačný poriadok. V ŠkVP *Banskobystrického* kraja bolo rozpracovanie konkrétnych postupov pri zabezpečovaní BOZ v predprimárnom vzdelávaní a aktivitách MŠ zväčša nepostačujúce. Doslovný opis kapitoly z už neplatného ŠVP ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie deklarovali 2 MŠ³⁹, ktorý doplnili o odkaz na interné predpisy.

Princípy vnútorného systému kontroly a hodnotenia detí a zamestnancov zverejnilo v ŠkVP 158 (97 %) škôl. Zväčša kapitoly obsahovali teoretické a aj všeobecné východiská monitorovania učenia sa detí a vyučovania učiteľom s odvolávkou na ročný plán vnútornej kontroly. Niektoré školy uvádzali informácie súvisiace s hodnotením učiteľov, oblastami a nástrojmi⁴⁰ ich hodnotenia, s posudzovaním školskej spôsobilosti alebo s postupom a frekvenciou pedagogického diagnostikovania detí. V 1 škole⁴¹ vykonával vnútroškolskú kontrolu riaditeľ, ktorý nespĺňal podmienky na výkon pedagogickej činnosti v MŠ a nedelegoval kompetenciu kontroly na kvalifikovaného zástupcu pre MŠ, čo malo negatívny vplyv na stav VVČ. Na podporu objektivity hodnotenia iná škola⁴² zapojila všetky subjekty participujúce na predprimárnom vzdelávaní s uvedením využitia konkrétnych spôsobov a špecifických metód. Štyria riaditelia⁴³ efektívne využili autohodnotiaci dotazník pre učiteľov s pozitívnym dopadom na ich bezprostredný podiel na hodnotení. Grafické spracovanie výsledkov zabezpečilo rýchlejšie a prehľadnejšie posúdenie sledovaných oblastí pri hodnotení.

V súlade s vlastným zameraním, cieľmi V a V a aktuálnymi potrebami školy v 148 (90 %) ŠkVP v časti **požiadavky na kontinuálne vzdelávanie** (KV) pedagogických a odborných zamestnancov⁴⁴ bola stručne *charakterizovaná* problematika KV. Kontrolované MŠ využili odvolávku na ročný plán kontinuálneho vzdelávania. Zväčša reagovali len na ponuku vzdelávacích programov Metodicko-pedagogického centra (MPC). Jedna

³⁷ ZŠ s MŠ, Richvald 85

³⁸ MŠ, Budkovce 119; MŠ, Nešporova 28, Košice (ochrana života a zdravia, zdravý životný štýl, prevencia obezity a výskytu sociálno-patologických javov)

³⁹ ZŠ s MŠ, Dolný Smokovec 21, Vysoké Tatry; MŠ, Zemplínska 2, Prešov

⁴⁰ rozhovory, porady, diskusie, diagnostické pozorovanie, písomné záznamy z pozorovaní, analýza plánov, hospitácie, dotazníky pre rodičov i zamestnancov, hodnotiace správy, sebahodnotenie učiteľov, portfóliá detí

⁴¹ ZŠ s MŠ Milana Kolibiara 369, Detvianska Huta

Ojedinele ŠkVP v *Banskobystrickom* kraji prezentovali sociometrické metódy a testy, ktoré v rámci diagnostikovania detí porovnávali s normami pre vek a činnosť. Uvedené postupy nie sú v MŠ realizovateľné aj vzhľadom na kompetencie učiteľov.

⁴² *priklad vhodnej/dobrej praxe*: MŠ, Hodejov 140 (sebahodnotenie a sebareflexia pedagogického zamestnanca formou sebareflexívneho dotazníka; hodnotenie pedagogického zamestnanca spolupracovníkmi vzájomnými pedagogickými pozorovaniami; hodnotenie pedagogického zamestnanca deťmi formou kresby a následného rozhovoru; hodnotenie pedagogického zamestnanca rodičmi dotazníkom; hodnotenie pedagogického zamestnanca riaditeľom prostredníctvom hospitácií, analýzou pedagogickej dokumentácie, hodnotiaceho rozhovoru)

⁴³ *priklad vhodnej/dobrej praxe*: MŠ, Ďorocká 4, Nové Zámky; MŠ, Bitúnková 6, Nové Zámky; MŠ, Beethovenova 1, Nitra; MŠ, Kalinčiakova 12, Zlaté Moravce

⁴⁴ V *Bratislavskom* kraji len 1 zo 14 kontrolovaných škôl: SMŠ BABYLAND, Nobelovo nám 6, Bratislava

ZŠ s MŠ⁴⁵ uviedla odvolávku na ročný plán KV, však učitelia MŠ neboli zapojení do žiadnej formy KV. Niektoré školy informovali o možnostiach rozvíjania profesijných kompetencií samoštúdiom a interným vzdelávaním. Vyskytli sa učitelia, ktorí o KV neprejavili záujem. V 2 MŠ⁴⁶ bola v ŠkVP časť zameraná na KV uvádzaná všeobecne a opisom, resp. vymenovaním jednotlivých druhov vzdelávaní, čo malo negatívny dopad na premyslenú realizáciu zámerov škôl v súlade s ich ďalším napredovaním. Dve školy⁴⁷ nevypracovali požiadavky na KV a ročný plán KV, čo obmedzovalo systémový prístup k skvalitňovaniu predprimárneho vzdelávania a dosahovanie stanovených zámerov.

Reálne podmienky pre vzdelávanie sa detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) cez princípy ich zaškolenia prezentovalo 41 (25 %) ŠkVP. Jeden riaditeľ⁴⁸ prijal dieťa so ŠVVP, ale v ŠkVP neboli deklarované princípy vzdelávania detí so ŠVVP, čím zamedzil prístupu verejnosti k informáciám o poskytovaných službách v MŠ.

Školské vzdelávacie programy deklarovali (99 %): *vyučovací jazyk* v súlade so sieťou škôl a školských zariadení a zriaďovacou listinou⁴⁹, *stupeň vzdelania*, ktorý dieťa dosiahne absolvovaním ŠkVP alebo jeho ucelenej časti a spôsob, *podmienky ukončovania VaV a vydávania dokladu o získanom vzdelaní*. Dve školy⁵⁰ neakceptovali Metodický list na osvojovanie štátneho – slovenského jazyka v materských školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín. Komunikácia v štátnom jazyku bola zameraná na memorovanie piesní, básní, hudobno-pohybových hier. Nízke porozumenie a ovládanie štátneho jazyka prispievalo k jazykovej bariére medzi deťmi.

Dĺžku štúdia (dochádzky) a *formy VaV* prezentovalo 162 (98 %) ŠkVP, údaj neuviedli 3 (2 %) MŠ.

Iné zistenia

Predprimárne vzdelávanie bolo uskutočňované podľa štandardov už neplatného ŠVP⁵¹; školský poriadok nebol prerokovaný v rade školy⁵² a taktiež v pedagogickej rade⁵³; riaditeľ nezriadil metodické združenie⁵⁴; chýbali rozhodnutia o odklade začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky⁵⁵; nebola zriadená výdajná školská jedáleň⁵⁶.

Záver

Kontrolované MŠ mali v porovnaní s predchádzajúcim školským rokom menej problémov s vypracovaním ŠkVP. Prevažne upravovali obsah svojich pôvodných ŠkVP, ktoré boli prehľadné a zrozumiteľné pedagogickej i laickej verejnosti. Nápomocné im boli skúsenosti pedagogických zamestnancov z pilotnej fázy zavádzania ŠVP do pedagogickej praxe MŠ, informácie zverejnené na webovom sídle ŠPÚ, MŠV a Š SR a poznatky z novo otvorených

⁴⁵ ZŠ s MŠ Milana Kolibiara 369, Detvianska Huta (uprednostňovaní boli učitelia ZŠ vzhľadom na získavanie kreditov ako podmienky kreditového príplatku)

⁴⁶ MŠ, Kružľová 101; ZŠ s MŠ Richvald 85

⁴⁷ MŠ s VJM – Magyar Nyelvű Óvoda, Bács 83 – Bacsfa; MŠ, Dolné Trhovište 204

⁴⁸ ZŠ s MŠ, Školská 93, Plaveč

⁴⁹ MŠ, Sládkovičová 3, Prešov (nesúlad vyučovacieho jazyka so zriaďovacou listinou); MŠ, Hodejov 140 (výučba realizovaná v maďarskom jazyku, čo bolo v rozpore s údajom v sieti škôl a školských zariadení a v zriaďovacej listine)

⁵⁰ MŠ s VJM – Óvoda, Handlovská Komárno; ZŠ s MŠ s VJM – Alapiskola és Óvoda, Nádražná 954, Vlčany

⁵¹ MŠ, Kružňo 25

⁵² ZŠ s MŠ, Svinná 131

⁵³ MŠ s VJM – Magyar Nyelvű Óvoda, Bács 83 – Bacsfa; MŠ, Dolné Trhovište 204

⁵⁴ MŠ, Školská 44, Veľké Orvište

⁵⁵ MŠ, Nám. A. Hlinku 32, Cífer

⁵⁶ MŠ s VJM – Magyar Nyelvű Óvoda, Bács 83 – Bacsfa; MŠ s VJM – Óvoda, Trnávka 110 – Csallóköztérnok

programov kontinuálneho vzdelávania MPC k jednotlivým vzdelávacím oblastiam ŠVP. Učitelia vlastné zámery konfrontovali s odborníkmi na predprimárne vzdelávanie na rôznych úrovniach štátnej a verejnej správy vrátane učiteľov kontinuálneho vzdelávania, gestora a autorov štátneho vzdelávacieho programu. Priebežne diskutovali počas rokovaní poradných orgánov riaditeľa o problémoch, ktoré najčastejšie súviseli s koncipovaním vlastných cieľov V a V, so spracovaním učebných osnov, s princípmi prípravy na V a V, s terminológiou v štátnom kurikule a s obsahovou nadväznosťou jednotlivých častí ŠkVP.

ŠkVP vydali riaditelia po prerokovaní v pedagogickej rade a v rade školy (96 %). Zväčša bol spracovaný zrozumiteľne a vecne s využitím odvolávky na niektorú z internej dokumentácie školy. Zlepšila sa obsahová prepojenosť jednotlivých častí ŠkVP, identifikácia personálneho zabezpečenia predprimárneho vzdelávania a aktivít s ním súvisiacich. Pretrvávali nedostatky vecného a formálneho charakteru, napr. informácie týkajúce sa podmienok V a V a ich perspektívneho skvalitnenia, kopírované časti zo ŠVP alebo školského zákona. Niektoré údaje v ŠkVP nezodpovedali aktuálnemu stavu a fungovaniu kontrolovaných škôl.

Názov interného kurikula súvisel so *zameraním školy*, ktoré bolo stručne charakterizované (90 %). Nadväzovali na ne vecne formulované, kontrolovateľné a perspektívne dosiahnuteľné *vlastné ciele V a V* (93 %). Prevažne si školy zvolili za *učebné osnovy* vzdelávacie štandardy jednotlivých vzdelávacích oblastí ŠVP (68 %). V menšej miere využili podobu obsahových celkov (24 %) a spracovanie učebných osnov v podobe vyhovujúcej ich potrebám v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom ŠVP (9 %). Niektoré školy skĺbili dva možné spôsoby spracovania učebných osnov, ktoré po odkonzultovaní so školským inšpektorom upravili. ŠkVP deklarovali *východiská/princípy internej prípravy učiteľov na VVČ* (88 %). *Zámery systému kontroly a hodnotenia zamestnancov* vo väčšine kontrolovaných škôl smerovali k zvýšeniu kvality V a V a vytvárali predpoklad zabezpečenia plynulej a bezpečnej edukačnej činnosti i ďalších školských aktivít. Vo vnútornom *systéme kontroly a hodnotenia detí* boli vo vyššom počte zadefinované konkrétne spôsoby, metódy a prostriedky hodnotenia, ktoré sa zameriavali na proces i výsledok, ktorý dieťa malo preukázať. Školy v ŠkVP zverejnili: *princípy vnútorného systému kontroly a hodnotenia detí a zamestnancov* (97 %), *spĺňanie kvalifikačných predpokladov a osobitných kvalifikačných požiadaviek na výkon pedagogickej činnosti v MŠ* (93 %), *špecifické spôsobilosti pedagogických zamestnancov* (33 %) a *personálne zabezpečenie krúžkovej činnosti* (43 %). Tiež aktuálny *stav materiálno-technických a priestorových podmienok*, a ich vplyv na *dosiahnutie vlastných cieľov V a V* (93 %). Školy vecne prepojili kapitolu s vlastným zameraním a cieľmi V a V, čo umožnilo sledovať využívanie podmienok vo VVČ a zosúladenie s koncepcným zámerom rozvoja. Prezentovali spôsoby zabezpečenia bezpečnosti a ochrany zdravia detí a zamestnancov *pri V a V* (97 %), *pri školských aktivitách* (95 %) a *pri mimoškolských aktivitách* (72 %). V súlade s vlastným zameraním, cieľmi V a V a aktuálnymi potrebami školy boli v ŠkVP stručne *charakterizované požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov* (90 %). Školy, ktoré reálne vzdelávali deti so *špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami* vymedzili *princípy ich zaškolenia* (25 %). Školské vzdelávacie programy deklarovali (99 %): *vyučovací jazyk* v súlade so sieťou škôl a školských zariadení a zriaďovacou listinou, *stupeň vzdelania*, ktorý dieťaťa dosiahne absolvovaním ŠkVP alebo jeho ucelenej časti a spôsob, *podmienky ukončovania V a V* a *vydávania dokladu o získanom vzdelaní*. Taktiež *dĺžku štúdia* (dochádzky) a *formy V a V* (98 %).

Odporúčania a podnety

Riaditeľom MŠ

- rešpektovať pri tvorbe a revidovaní ŠkVP metodické materiály zverejnené na webovom sídle ŠPÚ, MŠVVaŠ SR
- venovať väčšiu pozornosť spracovaniu častí, ktoré sa týkajú podmienok výchovy a vzdelávania vzhľadom na prezentovanie ponuky školy

Metodicko-pedagogickému centru

- rozšíriť ponuku kontinuálneho vzdelávania o modul zameraný na predprimárne vzdelávanie detí z marginalizovaných rómskych komunít

Zriaďovateľom

- vytvárať podmienky pre predprimárne vzdelávanie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- napomáhať školám pri napĺňaní ich vízií modernizáciou priestorov a materiálno-technického vybavenia